

Voorzitter,

de Kadernota is een moment in de planning en control cyclus van de Provinciale Staten, waarbij de kaders worden gesteld voor het opstellen van de begroting.

De komende jaren hebben we te maken met een groot aantal onzekerheden en tegelijkertijd een grote opgave. De koers en de budgettaire gevolgen van een nieuw kabinetsbeleid zijn nog niet bekend en we hebben te maken met een wereldwijde epidemie met grote financiële gevolgen, maar bovenal veel menselijk leed.

Tegelijkertijd hebben we een enorme taak om samen met de woonregio's en het Rijk ervoor te zorgen dat er voldoende betaalbare woningen worden gebouwd. Het CDA vroeg de afgelopen tijd aandacht voor locaties die ingepland staan voor woningbouw, maar waar er geen zicht is op daadwerkelijke ontwikkelingen. Mede omdat de bereikbaarheid van deze locaties nog niet optimaal is.

Wij hebben het adagio 'Eerst bewegen en dan bouwen' maar dan moeten we ook beleidsmatig de eerste stap zetten. Ik ben daarom blij met de toezegging aan het CDA van onze kersverse Gedeputeerde Zevenbergen om samen met zijn collega De Koning te bezien of de Provincie in die gevallen iets kan doen, om de bereikbaarheidsopgave van deze potentiële woningbouwlocaties proactief op te pakken. En over bewegen gesproken, dat is niet alleen vervoer met de auto of de fiets, maar bewegen is ook sport en spel.

In grootschalige plannen voor woningbouw moeten gemeente en provincie er ook voor zorgen dat er voldoende ruimte gereserveerd wordt voor deze sportvoorzieningen. Maar ook voor de huisarts en de tandarts, want we willen natuurlijk gezond wonen, werken en oud worden in onze provincie. Gezond wonen en werken is wat het CDA betreft óók een voorwaarde voor arbeidsmigranten en op dat gebied schort er maar al te vaak nog iets aan. Illegaliteit en ongezond wonen. Een fenomeen dat we al sinds de jaren '70 kennen, maar waar 50 jaar later nog veel te weinig aan wordt gedaan.

Er is massale kamerverkaveling in binnenstedelijke gebieden, waarbij één kamer met meerdere matrassen in dagdelen wordt verhuurd. De enorme brand in de Haagse wijk Transvaal legde letterlijk en figuurlijk bloot wat er mis is met de huisvesting van arbeidsmigranten. Terwijl wij onze huisdieren in een huis laten wonen VZ, werden er achter de uitgebrande woningen van de Wolmaranstraat zelfs matrassen in schuren aangetroffen waar de arbeidsmigranten moesten verblijven.

Ons Statenlid Moniek Van Sandick Sopers heeft zich er duidelijk over uitgelaten dat dit voor het CDA onacceptabel is. Wat het CDA betreft, zorgen we sámen met de woonregio's, sámen met werkgevers en sámen met Zuid-Hollanders voor fatsoenlijke huisvesting van Arbeidsmigranten, die hard nodig zijn in onze vitale greenportgebieden. Het CDA wil dat hiervoor desnoods ook gekeken gaat worden naar shortstay voorzieningen buiten de huidige Binnenstedelijke Gebieden.

Zorgen hebben we over geplande woningbouw, dicht of zelfs middenin industriegebieden. De populaire industriële look van je interieur is dan ook wel buiten te zien, maar wat de toekomstige bewoners vaak onderschatten is dat dit ook te ruiken én te horen is. Maakbedrijven, die er al decennia en sommige tot 100 jaar zitten, delven hierbij het onderspit. Kijk naar de bekende bakkerij Maison Kelder op de Binckhorst in Den Haag, maar ook havenbedrijven in Europoort zoals Huisman. Bedrijven die letterlijk midden in de samenleving staan en investeren in de kenniscentra in Zuid-Holland én investeren in laaggeschoolde arbeidskrachten. Iedereen telt tenslotte mee en zulke bedrijven moeten we koesteren.

En dat we voor woningbouw, leefbaarheid en natuurgebieden niet alleen naar gemeenten en projectontwikkelaars kijken voor wat er mogelijk is, bewees ons Statenlid Jaco Kastelein met zijn pleidooi om efficiënter om te gaan met de verkaveling van gronden en samen met agrarische bedrijven te bekijken of natuurgebieden op een efficiëntere manier aan elkaar gekoppeld kunnen worden. Een samenwerking met organisaties als Stichting Kavelruil zou wat het CDA betreft een goede optie zijn, waarbij de agrarische sector en de natuur-organisaties rekening houden met elkaars ambities. Het onteigenen van agrarische gronden voor woningbouw of natuur-doelstellingen is hierbij wat het CDA betreft geen standaard beleid, maar wordt alleen in uiterste gevallen toegepast.

We willen de best bereikbare provincie zijn en zijn bereid hiervoor fors te investeren. Onze accountant noemt ons zelfs dé investeringsprovincie. Dit is ook hard nodig, want onze economie draait voor een groot deel, zo niet het grootste deel, op transport. We bouwen en investeren veel, voorzitter, maar iets kopen of bouwen is één ding, het onderhouden en afschrijven is evenzo belangrijk. Inmiddels gaat echter zo'n 50% van onze begroting naar mobiliteit. Hierdoor blijft er weinig geld over voor andere ambities.

De komende jaren liggen er in de regio's ook forse uitdagingen voor energieopwekking en de herstructurering daarvan. Ons fractielid Maurits de Haan heeft de gebiedsprocessen van de regionale energie-strategieën gevolgd. Na de zomer gaan we, mits de onderhandelingen met de energiepartners goed worden afgerond, samen met gemeenten aan de slag met de inpassing van de warmteleiding. Dit zal ongetwijfeld de aandacht vragen van ons allen en niet in de laatste plaats bij het opstellen van onze begroting. En heb je het over energie, voorzitter, dan heb je het tegenwoordig ook over duurzaamheid en circulair werken.

Veel wordt al gedaan. Er is zelfs statiegeld ingevoerd op de kleinere petflessen, maar er is nog zeer veel plastic zwerfafval in de straten en langs wegen, dat uiteindelijk vaak in onze rivieren belandt. Projecten en innovaties die ervoor zorgen dat plastic wordt ingezameld of afgevangen, kunnen op steun van het CDA rekenen. Het zijn soms kleine projecten maar het college moet samen met bedrijven en kenniscentra echt grotere stappen zetten om ervoor te zorgen dat we niet onnodig grondstoffen verkwisten.

Op het gebied van stikstof, voorzitter, liggen er ook forse uitdagingen en we zijn als fractie dan ook enorm blij met de komst van ons fractielid Jaco Kastelein, die hiervoor veel expertise meeneemt. Als controlerend kritisch Statenlid houdt hij niet alleen iedereen scherp, maar zet hij zich ook actief in voor agrarisch natuurbeheer. Bij het stikstofdossier wordt wat Jaco betreft nog te vaak gekeken naar alléén de agrarische sector. En, voorzitter, die sector levert wel, die wil ook wel. Kijk naar innovaties vanuit de sector zelf, zoals het veen-weide gebied.

Maar er is voor de agrarische sector wél een heldere focus nodig en er moet perspectief geboden worden. Het Planbureau voor de Leefomgeving roept hiervoor op om breder te kijken en te zoeken naar draagvlak voor beleid. Hierbij moet wat het CDA betreft niet alleen gekeken worden naar theoretische model en dienen daarom de volgende motie in met als dictum;

Verzoeken het college

- niet blind te varen op de theoretische modellen voor de stikstofdoelstellingen, maar op een bredere afweging van brede natuurdoelstellingen met ruimte voor de landbouw.

- bij het Rijk aan te dringen op duidelijkheid over de regels op opgaven zodat boeren eindelijk duidelijkheid krijgen waar ze zich op moeten richten.

En gaan over tot de orde van de dag.

En VZ ik had het over innovatie en die hoeft niet vanuit één sector te komen, of vanuit één Gedeputeerde die toevallig Innovaties in zijn portefeuille heeft.

Hoe mooi zou het zijn als iedere Gedeputeerde een innovatief plan inbrengt voor zijn of haar portefeuille? Het CDA daagt hen hiervoor uit om met plannen te komen.

Voorzitter, ik rond af.

In Zuid-Holland liggen er nog forse opgaven voor landbouw en natuur, biodiversiteit, CO2 en bodemdaling. Het CDA roept het college op samen met andere provincies, bij het Rijk te pleiten voor veel meer geld want anders dreigen we financieel vast te lopen.

We roepen het college ook op om te zorgen voor voldoende budgetten voor cofinanciering. Naar verwachting kan Nederland rekenen op bijna € 800 mln. vanuit de EU ten behoeve van ondersteuning van diverse programma's. Zuid-Holland kan alleen aanspraak maken op deze subsidies als er voldoende cofinanciering beschikbaar is. Het CDA doet een dringend beroep om dit bij de komende begroting inzichtelijk te maken.

Tot slot VZ wil ik van de gelegenheid gebruikmaken om namens de CDA-fractie onze Statengriffier Eric Meurs te bedanken voor de samenwerking en zijn inzet en heel veel succes en plezier te wensen bij zijn nieuwe functie in Zwolle. Zwolle zonder dolle, het Den Haag van het oosten.